

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มไทยพุทธกับไทยมุสลิมในจังหวัดนราธิวาส :
ศึกษาระยะทางทางสังคมเฉพาะกรณี

นายปาลิก บ่องแก้ว

ศูนย์วิทยพัชการ
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาสังคมวิทยาหาบัณฑิต
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

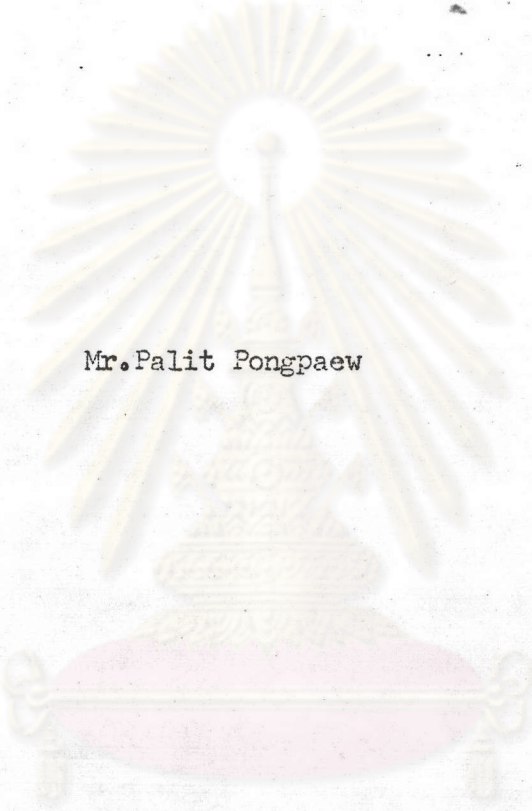
พ.ศ. 2528

ISBN 974 - 564 - 766-7

009155

T 1655243X

INTERGROUP RELATIONSHIP BETWEEN THAI BUDDHIST AND THAI MUSLIM
IN NARATHIVAT PROVINCE : A CASE STUDY OF SOCIAL DISTANCE

Mr.Palit Pongpaew

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Sociology and Anthropology

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มไทยพุทธกับไทยมุสลิมในจังหวัด

โดย

นราธิวาส : ศึกษาาระยะทางทางสังคมเฉพาะกรณี

ภาควิชา

นายปาดิก บ่องแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษา

สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

[Signature]
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประสิทธิ์ มุขนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง)

[Signature]
..... กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์)

[Signature]
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานพ จิตต์ภุษา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มไทยพุทธกับไทยมุสลิมในจังหวัด
 นราธิวาส : ศึกษาระยะทางทางสังคมเฉพาะกรณี
 ชื่อนิสิต   นายปาลิต บ่องแก้ว
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร. เสรีน ปุณณะหิตานนท์
 ภาควิชา   สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
 ปีการศึกษา   2527

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการติดต่อกัน
 ทัศนคติ และการยอมรับ ของกลุ่มไทยพุทธและกลุ่มไทยมุสลิม ตามข้อแตกต่างในค่าน
 สักส่วนประชากรในชุมชน ศาสนา และระดับอายุของประชากร ซึ่งจะนำไปวิเคราะห์
 และเสนอแนะในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ใ้ได้อย่างเหมาะสมในชุมชนต่าง ๆ

ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประเภท

เปรียบเทียบแบบตัดขวาง (Cross - Sectional Comparative Study Design)

โดยเก็บข้อมูลในช่วงเวลาเดียวเปรียบเทียบระหว่างชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม จาก
 ชุมชน 6 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอตากใบจังหวัดนราธิวาส ซึ่งทั้ง 6 หมู่บ้านนี้
 เป็นชุมชนที่มีชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่ร่วมกันตามสัดส่วนที่ต่างกันอย่างละ 2
 ชุมชน คือ ไทยพุทธมากกว่าไทยมุสลิม ไทยพุทธเท่ากับไทยมุสลิม และไทยพุทธน้อยกว่า
 ไทยมุสลิม

ผลจากการวิจัยพบว่า

1. การติดต่อกันระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มของชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม
 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ส่วนทัศนคติของบุคคลที่มีต่อกันต่างศาสนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง
 ทัศนคติของกลุ่ม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับค่อนข้างดี ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการ
 ติดต่อกันกับทัศนคติพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ว่า "ชุมชนที่ชาวไทยทั้ง 2 กลุ่ม
 ชาติพันธุ์มีการติดต่อกันมากเท่าไร ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อกันมากขึ้นเท่านั้น" ทั้งในระดับกลุ่ม
 (พิจารณาจากค่าตอบเกี่ยวกับพ่อแม่ญาติพี่น้อง) และระดับบุคคล และตัวแปรทั้งสองยังคงมี

มีความสัมพันธ์กันเหมือนเดิมในการวิเคราะห์ภายใต้เงื่อนไขของตัวแปร เกี่ยวกับสัดส่วนประชากรในชุมชน ศาสนา เพศ และอายุ

2. การยอมรับระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่มคนต่างศาสนานั้น ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการยอมรับพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ว่า "ชุมชนที่ชาวไทยทั้ง 2 กลุ่มชาติพันธุ์ มีทัศนคติที่ต่อกันมากเท่าไร ก็จะมีรับการยอมรับมากหรือมีระยะทางทางสังคมใกล้กันมากขึ้น" เท่านั้น ในระดับบุคคล และตัวแปรทั้งสองยังคงมีความสัมพันธ์กันเหมือนเดิมในการวิเคราะห์ภายใต้เงื่อนไขของตัวแปร เกี่ยวกับสัดส่วนของประชากรในชุมชน ศาสนา เพศ และอายุ ยกเว้นบุคคลที่มีระดับอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะบุคคลในวัยนี้มีลักษณะอนุรักษ์นิยมและยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ ค่อนข้างน้อย

3. ปฏิบัติการของสังคมที่มีต่อการละเมิกนั้นส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะสนใจมากนัก ผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับบุคคลต่างศาสนากับปฏิบัติการของสังคมที่มีต่อการละเมิกนั้นพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ว่า "การยอมรับซึ่งกันและกัน (ระยะทางทางสังคม) มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปฏิบัติการของสังคมที่มีต่อการละเมิก" และตัวแปรทั้งสองยังคงมีความสัมพันธ์กันเหมือนเดิมในการวิเคราะห์ภายใต้เงื่อนไขของตัวแปร เกี่ยวกับสัดส่วนของประชากรในชุมชน ศาสนา เพศ และอายุ

4. การยอมรับคนต่างศาสนา ต่างชาติพันธุ์ ระหว่างบุคคลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับบุคคลต่างศาสนาและคนไทยเชื้อสายจีนพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ว่า "ถ้าสมาชิกของกลุ่มหนึ่งไม่ยอมรับ (ระยะทางทางสังคมห่าง) สมาชิกของอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นคนต่างชาติพันธุ์ก็มักจะไม่ยอมรับสมาชิกของกลุ่มอื่นที่ต่างชาติพันธุ์ด้วย" และตัวแปรทั้งสองยังคงมีความสัมพันธ์กันเหมือนเดิมภายใต้เงื่อนไขของตัวแปร เกี่ยวกับสัดส่วนของประชากรในชุมชน ศาสนา เพศ และอายุ

selected to represent three different types of ethnic population composition : Muslim Thais = Buddhist Thais; Muslim Thais > Buddhist Thais; Muslim Thais < Buddhist Thais. The results of the study were as follows :

1. It was found that intergroup as well as interpersonal contact were quite normal and on a friendly term. The attitudes toward each other were largely at a moderate level. The data fail to support the hypothesis that in a community, the more the two groups of different ethnic background come into contact, the more positive will be their attitudes. The relation between the two variables under the CHI - SQUARE Test remained undisturbed when controlling for population ratio, religion, sex and age.

2. The "Social Distance" between the two ethnic groups were found to be at the moderate level. The correlation found between attitudes and social distance confirmed the hypothesis that, in a community, the more favorable the attitudes of the two groups of different ethnic background shown towards each other, the less social distance between them will be. The relation of the two variables remained unchanged when controlling for population ratio, religier sex, and age, with an exception of people beyond the age of 60.

3. The correlation found between social distance among people of different faiths and the perceived social sanction supported the hypothesis that social distance was contingent upon the likelihood of social sanctions. The correlation of the two variables remained unchange when controlling for population ratio, religion, sex and age.

4. The data supported the hypothesis that members of one ethnic group tend to accept those of any other whose cultural background were similar to their own more than those whose background are quite different.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กติกกรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร.เสริน ปุณณทิตานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร. สัตยา สัตยาวิวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ คงคากุล ศาสตราจารย์ ประเสริฐ แยมกลิ่นฟูง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มานพ จิตต์ภุษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พีรยศ ราธิมมูลา และคณาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ให้คำชี้แนะ แนะนำ ให้คำปรึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ท่านผู้มีพระคุณอีก 7 ท่านที่มีส่วนผลักดันให้กำลังใจแก่ผู้ทำวิจัยมาโดยตลอดคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวี ศิริธรรม อาจารย์อัมเอบ จิตต์ภุษา คุณวินัย - อาจารย์วิจิตรรา ทรัพย์รณพัฒน์ คุณเรียม กิตติพงษ์ชนกิจ และคุณอรพินทร์ วินิจผล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายผู้วิจัยมีความรู้สึกประทับใจ และซาบซึ้งในพระคุณของคุณแม่ คุณพ่อ ที่ ๆ ตลอดจนญาติ ๆ ที่ให้กำลังใจมาโดยตลอด คุณความดีที่พึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยขอ มอบแก่คุณแม่ คุณพ่อ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
รายการตารางประกอบ	ฉ
บทที่	
1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครราชสีมา	1
2 ขอบข่ายแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	13
3 ระเบียบวิธีวิจัย	35
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	47
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	86
ภาคผนวก	95
ประวัติผู้เขียน.....	119

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	แสดงรายชื่อหมู่บ้านที่ทำการศึกษำ จำแนกตามประเภทของ สัคส่วนประชากรในชุมชน	37
2	แสดงการคาดการณั้ระดับการติดค่อกันของชาวไทยพุทธกับชาว ไทยมุสลิม จำแนกตามขนาดสัคส่วนประชากรในชุมชน ...	38
3	แสดงการกระจายจำนวนและอัตรำส่วนรอยของกลุ่มตัวอย่างที่ ทำการศึกษำ จำแนกตามลักษณะที่สำคัญ	47
4	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการติดค่อกันในระดับบุคคลกับ ทัศนคติที่มีค่อคนต่างศาสนาของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษำ	49
5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการติดค่อกันในระดับบุคคล กับทัศนคติที่มีค่อคนต่างศาสนาของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษำ จำแนกตามสัคส่วนในชุมชน	51
6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการติดค่อกันในระดับบุคคล กับทัศนคติที่มีค่อคนต่างศาสนาของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษำ จำแนกตามศาสนา	53
7	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการติดค่อกันในระดับบุคคล กับทัศนคติที่มีค่อคนต่างศาสนาของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษำ จำแนกตามเพศ	55
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการติดค่อกันในระดับบุคคล กับทัศนคติที่มีค่อคนต่างศาสนาของกลุ่ม ตัวอย่างที่ทำการศึกษำ จำแนกตามระดับอายุ	57
9	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการติดค่อกันในระดับบุคคลกับ ทัศนคติของกลุ่มที่มีค่อคนต่างศาสนาของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษำ	60

ตารางที่ ๔

หน้า

10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการยอมรับในระดับบุคคล จำแนกตามสัดส่วนในชุมชน	61
11	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการยอมรับในระดับกลุ่ม บุคคล จำแนกตามศาสนา	63
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการยอมรับคนต่างศาสนา จำแนกตามเพศ	65
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษา จำแนกกับอายุ	66
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับกับปฏิภพทางสังคมที่ ต่อการละเมิด	67
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับบุคคลต่างชาติพันธุ์กับปฏิภพ ของสังคมที่มีต่อการละเมิด จำแนกตามสัดส่วนของประชากรใน ชุมชน	69
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับบุคคลต่างชาติพันธุ์กับปฏิภพ ของสังคมที่มีต่อการละเมิด จำแนกตามศาสนา	70
17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับบุคคลทางชาติพันธุ์กับ ปฏิภพของสังคมที่มีต่อการละเมิด จำแนกตามเพศ	71
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับบุคคลต่างชาติพันธุ์กับ ปฏิภพของสังคมที่มีต่อการละเมิด จำแนกตามระดับอายุ	72
19	แสดงระดับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยพุทธที่มีต่อ ชาวไทยมุสลิม และชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน	74

ตารางที่

หน้า

20	แสดงระบับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยพุทธที่มีต่อ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน จำแนกตามสัดส่วน ประชากรในชุมชน	75
21	แสดงระบับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยพุทธที่มีต่อ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน จำแนกตามเพศ	76
22	แสดงระบับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยพุทธที่มีต่อ ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยที่มีเชื้อสายจีน จำแนกตามระดับอายุ	77
23	แสดงระบับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมที่มีต่อ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน	78
24	แสดงระบับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมที่มีต่อ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน จำแนกตามสัดส่วน ของประชากรในชุมชน.....	79
25	แสดงระบับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมที่มีต่อ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน จำแนกตามเพศ	80
26	แสดงระบับการยอมรับของกลุ่มตัวอย่างชาวไทยมุสลิมที่มีต่อ ชาวไทยพุทธและชาวไทยเชื้อสายจีน จำแนกตามระดับอายุ	81